

**KEPELBAGAIAN KAEDAH PENYOALAN LISAN DALAM PENGAJARAN
GURU BAHASA MELAYU: KAEDAH PEMERHATIAN**

*(Oral Question Approach In Teaching By Malay Language Teachers:
Observation Methode)*

ZAMRI MAHAMOD
NOR RAZAH LIM

ABSTRAK: Kajian bertujuan untuk mengetahui kaedah penyoalan lisan yang digunakan oleh guru Bahasa Melayu ketika mengajar. Aspek yang dikaji ialah kekerapan soalan yang dikemukakan dalam sesi pengajaran dan pembelajaran (P&P), aras kognitif soalan, komponen kemahiran penyoalan dan lingkaran soalan. Dua orang guru Bahasa Melayu yang berpengalaman mengajar lebih 10 tahun dijadikan peserta kajian. Kaedah pemerhatian digunakan untuk mengumpul data dan dianalisis menggunakan statistik deskriptif. Dapatan kajian menunjukkan bahawa guru Bahasa Melayu sangat kerap menggunakan penyoalan di dalam kelas semasa sesi P&P. Bagaimanapun, kaedah penyoalan guru Bahasa Melayu lebih tertumpu pada soalan aras rendah dan sederhana berbanding dengan soalan aras tinggi. Lingkaran soalan yang digunakan oleh guru Bahasa Melayu lebih tertumpu pada lingkaran individu dan masyarakat, tetapi kurang pada lingkaran soalan yang berkaitan negara atau lingkaran global. Pelajar kurang diberi peluang untuk berfikir kerana guru lebih suka menggunakan aras penyoalan rendah. Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa wujud hubungan di antara tempoh pengalaman mengajar guru dalam penggunaan penyoalan di dalam bilik darjah. Implikasi kajian ialah apabila soalan aras tinggi kurang digunakan semasa P&P, budaya berfikir dan penglibatan pelajar menjadi terbatas.

Kata kunci: Penyoalan lisan, pengajaran dan pembelajaran, aras kognitif soalan, komponen kemahiran soalan dan lingkaran soalan

ABSTRACT: *This study was conducted to gain information on the different approach used in oral questions by Malay Language teachers. The main aspects studied are the frequency of questions posted to students in teaching and learning process, cognitive level of the question, the questioning skill component and the scope of the questions. The subjects were two Malay Language teachers who have more than 10 years of teaching experience. The observation method was used to collect the data. However, the Malay Language teachers tend to focus on asking simple to moderately types of questions rather than the highly challenging ones. The findings show that the teachers frequently ask questions to the students in the teaching and learning process. The scopes of the questions asked however tend to be focused on individual and society rather than on global or national issues. The student were not given the chance to think critically as the teachers prefer to use question of the low level. The result also show a there is connection between the teacher's teaching experiences and the questions posted in the class. The implied that when the high level of questioning is seldom used in teaching and learning process. The culture of teaching critically and the student participation are limited.*

Keywords: *Verbal questions, teaching and learning, level of cognitive questions, component of skill question and scope of question*

PENGENALAN

Penggunaan soalan merupakan salah satu cara guru menyampaikan kandungan pelajaran kepada para pelajarnya. Soalan-soalan yang dikemukakan berpotensi untuk membantu pelajar untuk mencapai keupayaan kognitif optimum. Melalui soalan-soalan yang dikemukakan oleh guru dalam proses pembelajaran dan pengajaran (P&P) dapat mendedahkan pelajar menggunakan pengetahuan sedia ada dan membandingkan maklumat yang diperolehi dan kemudian menggunakannya untuk penyelesaian masalah. Pelajar bertindak secara aktif dan bukannya bertindak secara pasif dalam proses pembelajaran mereka.

Penggunaan soalan di dalam kelas merupakan salah satu cara guru menyampaikan pengajaran yang popular dan merupakan salah satu yang paling mudah untuk dilaksanakan (Omardin 1999). Kemahiran menyoal sebahagian daripada kemahiran komunikasi lisan. Menurut M. Mojibur (2010), kemahiran komunikasi lisan dapat mengukur keupayaan dan kebolehan seseorang pelajar itu berkomunikasi dengan baik ataupun sebaliknya. Ini bermakna dalam konteks (P&P), penyoalan berupaya dan menggalakkan interaksi guru dan pelajar secara berkesan. Soalan-soalan yang dikemukakan oleh guru dapat mencungkil pengetahuan pelajar dan mengukuhkan pelajaran yang disampaikan oleh guru. Soalan-soalan yang dikemukakan oleh guru mestilah dapat menguji atau menilai apa yang telah disampaikan oleh guru semasa proses P&P. Tegasnya, seorang guru yang mahir ialah seorang penyoal yang berkesan kerana beliau dapat menggunakan soalan-soalan yang membimbing para pelajar memberikan idea yang jelas, mengembangkan potensi berfikir, serta dapat menggerakkan daya imaginasi pelajar.

PERNYATAAN MASALAH

Dalam P&P, guru-guru dapati guru kurang mahir dalam teknik penyoalan di dalam kelas. Guru lebih banyak menggunakan kaedah pengajaran secara tradisional, iaitu bersyarah untuk memberi maklumat. Kegagalan guru untuk merangsang pemikiran pelajar telah menyebabkan kurangnya penglibatan pelajar dalam mengikuti proses P&P guru Bahasa Melayu. Kajian Seman (2005), Waheedawati (2003) dan Roselan (2001) menunjukkan penggunaan penyoalan guru hanya berkisar pada aras kognitif rendah atau sederhana sahaja. Sebagai contoh, kajian Waheedawati (2003) mendapati segelintir guru tidak dapat menguasai atau mengabaikan penyoalan di dalam bilik darjah. Soalan-soalan yang dikemukakan adalah dalam jumlah yang kecil dan kurang merangsangkan daya pemikiran pelajar. Kajian Seman (2005) juga menunjukkan pola soalan yang diajukan kepada pelajar adalah soalan-soalan beraras rendah, iaitu pada peringkat pengetahuan.

Guru juga kurang menerapkan aplikasi kemahiran berfikir dalam melalui kaedah penyoalan yang digunakan. Contoh kajian oleh Balakrishan (2002) dan Muhundhan (2002) mendapati aplikasi kemahiran berfikir melalui kaedah penyoalan guru semasa P&P adalah kurang. Apabila teknik penyoalan guru kurang mengandungi unsur kemahiran berfikir, hal ini menyebabkan pemikiran pelajar kurang berkembang melalui soalan yang dikemukakan oleh guru. Terdapat juga dapatan pengkaji terdahulu yang menunjukkan guru mengabaikan penggunaan kemahiran penyoalan. Kajian Nazrulhaiza (2003) dan Waheedawati (2003) mendapati guru tidak menyedari kepentingan '*masa menunggu*' semasa mengemukakan soalan kepada pelajar. Guru memberikan tempoh masa kurang daripada 30 saat untuk pelajar mencari dan memikirkan jawapan. Untuk mendapatkan jawapan yang betul dan tepat, guru sepatutnya memberikan tempoh yang secukupnya kepada pelajar. Satu lagi aspek yang diabaikan ialah penglibatan pelajar dalam mengemukakan soalan adalah sangat kurang. Kajian Nazrulhaiza (2003) menunjukkan pelajar kurang menanyakan soalan. Penguasaan 100 peratus guru dalam menggunakan penyoalan tidak membuka ruang kepada pelajar dan akan menyebabkan mereka bersikap pasif.

Oleh itu, penyoalan guru mestilah dirancang dengan baik bagi menepati penggunaan soalan dalam proses P&P yang berkesan. Guru boleh menggunakan soalan untuk mencabar pemikiran pelajar atau menimbulkan perasaan ingin tahu dan minat pelajar pada awal pengajaran hinggalah membawa kepada menjawab soalan guru yang dikemukakan secara bertulis (M. Mojibur 2010). Penggunaan penyoalan dalam proses P&P akan membawa kepada proses mendapatkan jawapan yang betul, sekaligus membantu pelajar mendapatkan idea serta mengukuhkannya dalam bentuk pertuturan dan penulisan.

TUJUAN KAJIAN

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti teknik penyoalan guru Bahasa Melayu semasa proses P&P di dalam kelas. Kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti kekerapan penggunaan penyoalan berdasarkan kemahiran penyoalan guru dan kekerapan penggunaan enam tahap kognitif Bloom yang dapat meningkatkan kemahiran berfikir pelajar. Di samping itu, berdasarkan kajian ini, diharapkan pengkaji dapat menemukan pola lingkaran soalan yang dikemukakan oleh guru-guru BM untuk meningkatkan pemikiran pelajar semasa proses P&P.

SOALAN KAJIAN

Secara khusus, kajian ini bertujuan untuk menjawab dan menjelaskan empat soalan kajian berikut:

1. Berapakah kekerapan seorang guru Bahasa Melayu menggunakan kaedah penyoalan semasa proses P&P?
2. Adakah terdapat perbezaan penggunaan kemahiran penyoalan yang kerap digunakan semasa proses P&P Bahasa Melayu berdasarkan tempoh pengalaman mengajar?

3. Adakah terdapat perbezaan penggunaan aras soalan kognitif Bloom yang kerap digunakan semasa proses P&P Bahasa Melayu berdasarkan tempoh pengalaman mengajar?
4. Adakah terdapat perbezaan penggunaan lingkaran soalan yang kerap digunakan semasa proses P&P Bahasa Melayu berdasarkan tempoh pengalaman mengajar?

KAEDAH KAJIAN

Kajian ini merupakan satu kajian kes yang berbentuk kualitatif yang menggunakan kaedah pemerhatian dalam proses pengumpulan data.

Pemerhatian

Pemerhatian yang digunakan ialah pemerhatian turut serta. Menurut Merriam (2002), pemerhatian adalah cara terbaik untuk mengumpul data asal '*first hand encounter*' tentang guru yang hendak dikaji. Kaedah ini digunakan untuk mengenal pasti sama ada guru yang dikaji menggunakan teknik penyoalan yang dibincangkan semasa proses P&P Bahasa Melayu. Seorang pemerhati yang berada di tempat peristiwa berlaku boleh melihat tingkah laku sebagaimana ia benar-benar berlaku dan mencatatkan ciri menonjol bagi tingkah laku subjek. Walaupun penyelidik mengikuti tingkah laku subjek, pengkaji tidak mempengaruhi peserta kajian ke arah tingkah laku tertentu. Dengan penghayatan tersebut, pengkaji mempunyai persepsi yang benar mengenai maklumat yang dikumpul (Mohd. Majid 2000). Borang bimbingan aras soalan kekerapan dan kemahiran penyoalan yang digunakan bagi tujuan ini dibina oleh pengkaji setelah membuat rujukan. Senarai semak membolehkan penyelidik memfokus dan merekodkan tingkah laku yang dikehendaki sahaja. Senarai semak dalam kajian ini digunakan ketika membuat pemerhatian terhadap P&P guru-guru Bahasa Melayu yang menjadi peserta kajian ini.

Peserta Kajian

Seramai dua orang guru mengajar Bahasa Melayu dijadikan peserta kajian. Guru 1 merupakan guru yang berpengalaman mengajar, iaitu selama 24 tahun. Guru 2 pula ialah guru yang juga berpengalaman mengajar Bahasa Melayu selama 10 tahun sahaja. Aspek yang diperhatikan ialah P&P guru Bahasa Melayu ketika mengajar tajuk Komsas dan Rumusan.

Instrumen Pemerhatian

Dalam kajian ini, instrumen borang bimbingan kemahiran penyoalan yang digunakan untuk tujuan pemerhatian di dalam kelas. Instrumen ini bertujuan untuk melihat dan mengumpul maklumat mengenai kekerapan penyoalan, aras soalan atau bentuk-bentuk soalan dan lingkaran soalan yang diajukan oleh peserta kajian semasa proses P&P.

Analisis Data

Data daripada borang bimbingan kemahiran penyoalan ini dianalisis untuk melihat kekerapan dan peratus guru menggunakan kemahiran penyoalan, aras dan bentuk soalan serta lingkaran soalan. Min bagi setiap kemahiran, aras dan bentuk soalan serta lingkaran soalan akan diambil kira untuk mendapat gambaran yang menyeluruh.

HASIL KAJIAN

Latar Belakang Guru

Jadual 1 menunjukkan secara ringkas latar belakang peserta kajian, iaitu guru Bahasa Melayu yang mengajar di sebuah sekolah berasrama penuh. Guru 1 mengajar dua buah kelas Tingkatan 4 dan dua buah kelas Tingkatan 5. Guru 2 pula mengajar sebuah kelas Tingkatan 1, sebuah kelas Tingkatan 4 dan sebuah kelas Tingkatan 5. Guru 1 mempunyai pengalaman mengajar selama 24 tahun, manakala Guru 2 berpengalaman mengajar selama 10 tahun.

Jadual 1. Latar belakang guru Bahasa Melayu

Profil	Guru 1	Guru 2
Pengalaman mengajar	24 Tahun	10 Tahun
Pengkhususan	Linguistik dan Pengajian Islam	Linguistik
Bilangan kelas	4 Kelas	3 Kelas

Dapatan Soalan Kajian 1: Berapakah kekerapan seorang guru Bahasa Melayu menggunakan kaedah penyoalan semasa proses P&P?

Jadual 2 menunjukkan dapatan kajian bagi kekerapan penggunaan penyoalan dalam tempoh 35 hingga 40 minit waktu P&P guru Bahasa Melayu. Sepanjang lima kali tempoh pemerhatian yang dilakukan Guru 1 telah mengemukakan 80 buah soalan, manakala Guru 2 mengemukakan 73 buah soalan. Dalam tempoh 35 hingga 40 minit waktu P&P, secara puratanya Guru 1 telah mengemukakan 16 buah soalan dalam tempoh 35 hingga 40 minit waktu P&P. Seterusnya Guru 2 telah mengemukakan 14 soalan dalam tempoh 35 hingga 40 minit waktu P&P. Jumlah ini tidak menunjukkan satu perbezaan yang besar atau ketara berdasarkan kekerapan penyoalan yang dilakukan di dalam kelas oleh kedua-dua guru ini.

Jadual 2. Kekerapan guru menggunakan penyoalan dalam tempoh 35-40 minit waktu P&P

Komponen	Guru 1 = 5 kali pemerhatian			Guru 2 = 5 kali pemerhatian		
	Jumlah soalan	F	%	F	%	
Penggunaan Penyoalan	80 soalan	16 soalan	20%	73 soalan	14 soalan	19.1%

Dapatan Soalan Kajian 2: Adakah terdapat perbezaan kemahiran penyoalan yang kerap digunakan semasa proses P&P Bahasa Melayu berdasarkan tempoh pengalaman mengajar?

Daripada 80 buah soalan yang dikemukakan oleh Guru 1, 97.5 peratus merupakan soalan yang jelas, ringkas dan tepat cara penyoalannya dan dapat difahami dan dapat dijawab oleh pelajar beliau. Secara keseluruhan, Guru 1 menggunakan ayat-ayat yang mudah untuk mendapat respon yang segera daripada pelajar. Hampir 85 peratus soalan yang dikemukakan oleh Guru 1 ialah soalan yang mempunyai ciri-ciri tunggal ataupun lebih daripada satu idea. Sepanjang pemerhatian yang dilakukan oleh pengkaji, Guru 1 menyebarkan soalan yang diajukan kepada seluruh kelas sebelum memanggil nama-nama tertentu untuk menjawab soalan beliau, iaitu sebanyak 78.7 peratus. Dalam mengemukakan soalan juga, Guru 1 telah menggunakan kemahiran hentian sebanyak 67.5 peratus untuk memberi peluang kepada pelajar untuk berfikir tentang jawapan bagi soalan beliau. Beliau juga melayani jawapan pelajar dengan baik iaitu sebanyak 67.5 peratus dengan memberikan pujian atau motivasi kepada pelajar yang menjawab.

Sebanyak 81.2 peratus soalan telah dijawab oleh pelajar apabila Guru 1 memanggil nama mereka untuk menjawab soalan. Sepanjang pemerhatian pengkaji, Guru 1 memanggil hampir separuh daripada jumlah pelajar yang ada sama ada lelaki atau perempuan. Guru 1 juga kerap memberikan soalan kepada pelajar yang lemah atau yang tidak menumpukan perhatian untuk menarik perhatian mereka terhadap pelajaran. Guru 1 juga sangat kurang menggunakan kemahiran penyoalan yang menggalakkan pelajar menyoal sama ada kepada guru mahupun pelajar. Sepanjang pemerhatian yang dilakukan, hanya 2.5 peratus sahaja berlaku situasi tersebut. Guru 1 menguasai aktiviti penyoalan dengan banyak bertanya soalan kepada pelajar yang mendengar pembentangan atau kepada ahli pembentangan tajuk pelajaran pada hari tersebut. Oleh sebab Guru 1 lebih banyak mengemukakan soalan, pelajar juga tidak diberi peluang untuk bertanya kepada pelajar lain yang melakukan sesi pembentangan untuk menguji pengetahuan dan kefahaman serta pandangan mereka terhadap tajuk pelajaran. Walaupun terdapat usaha guru menggalakkan pelajar bertanya seperti '*Ada tak yang kamu tak faham? Ada apa-apa pertanyaan?*' Guru 1 seolah-olah tidak berjaya membangkitkan ransangan untuk menanyakan soalan kepada pelajar.

Daripada 73 soalan yang dikemukakan oleh Guru 2 pula, 98.6 peratus merupakan soalan yang jelas dan tepat serta dapat difahami oleh pelajar beliau. Ayat-ayat tanya yang diajukan mudah dan ringkas. Sama seperti Guru 1, Guru 2 juga menggunakan kemahiran penyoalan fokus kepada satu idea atau lebih semasa mengemukakan soalan, iaitu 83.5 peratus. Guru 2 juga menyebarkan soalan kepada seluruh kelas, iaitu 77.7 peratus dan melakukan hentian yang sepatutnya untuk memberi peluang kepada pelajar untuk memikirkan jawapan yang tepat. Guru 1 dan Guru 2 menggunakan kaedah yang sama ketika memanggil nama pelajar untuk menjawab soalan-soalan mereka.

Secara keseluruhan, walaupun terdapat kumpulan pelajar yang melakukan pembentangan, aspek kemahiran yang dinyatakan, iaitu memberi petunjuk, mencungkil fikiran dan menggalakkan pelajar menyoal tidak dilaksanakan dengan baik oleh kedua-

dua guru Bahasa Melayu. Guru-guru Bahasa Melayu ini juga lebih banyak menguasai penggunaan soalan semasa P&P guru Bahasa Melayu. Guru lebih banyak menyoal untuk menguji pengetahuan dan kefahaman kumpulan pembentang dan pelajar yang mendengar.

Jadual 3. Kekerapan penggunaan kemahiran penyoalan guru

Kemahiran Penyoalan	Guru 1		Guru 2		Peratus Keseluruhan
	F	%	F	%	
1. Pembentukan soalan: Jelas, ringkas dan tepat	78	97.5	72	98.6	98.2
2. Fokus kepada satu idea atau lebih daripada satu idea	68	85	61	83.5	84.2
3. Sebaran ke seluruh kelas	63	78.7	56	76.7	77.7
4. Hentian yang sepatutnya	54	67.5	56	76.7	72.1
5. Melayan Jawapan dengan baik	54	67.5	33	45.2	56.4
6. Memberi petunjuk	6	7.5	3	4.10	5.8
7. Mencungkil fikiran	12	15	9	12.3	13.7
8. Soalan yang menggunakan idea/ jawapan pelajar	23	28.7	18	24.6	26.7
9. Panggil nama pelajar untuk menjawab	65	81.2	87	91.7	89.6
10. Menggalakkan pelajar menyoal	2	2.5	5	6.84	4.7
11. Pelajar menyoal	2	2.5	2	2.73	2.6

Dapatan Soalan Kajian 3: Adakah terdapat perbezaan enam aras soalan kognitif Bloom/bentuk soalan Wilen yang kerap digunakan semasa proses P&P Bahasa Melayu berdasarkan tempoh pengalaman mengajar?

Jadual 4 menunjukkan kekerapan penggunaan soalan berdasarkan enam aras soalan kognitif Bloom oleh Guru 1 dan Guru 2 secara keseluruhan. Daripada 80 soalan yang diajukan oleh Guru 1, sebanyak 33 soalan (41.3%) terdiri daripada soalan aras pengetahuan, iaitu soalan bertumpu atau berpusat. Soalan-soalan pada aras ini hanya untuk melihat daya ingatan pelajar terhadap tajuk yang dipelajari dalam Komsas seperti nama watak, peristiwa dan sebagainya. Guru 1 telah mengemukakan soalan aras Kefahaman sebanyak 30 soalan (37.5%) dan 7 soalan (8.8%) berbentuk aplikasi. Soalan aras aplikasi banyak dilihat apabila guru meminta pelajar menuliskan isi-isi rumusan yang telah digariskan oleh pelajar di papan putih. Guru 1 juga telah menggunakan bentuk soalan bercapah atau aras tinggi. Sebanyak enam soalan aras analisis (7.5%), tiga soalan sintesis (3.8%) dan dua soalan penilaian (2.5%) telah dikemukakan oleh Guru 1.

Dapatan kajian telah mendapati Guru 2 mengemukakan 21 soalan aras pengetahuan (28.7%) daripada 73 soalan yang dikemukakan. Sama seperti Guru 1, soalan pada aras ini dikemukakan oleh Guru 2 kepada pelajar untuk menguji daya ingatan pelajar terhadap fakta yang telah dipelajari oleh mereka seperti watak, perwatakan atau latar peristiwa dalam Komsas. Sebanyak 27 soalan aras kefahaman (36.9%) dan tujuh soalan aras aplikasi (9.6%) telah dikemukakan oleh Guru 2. Guru 2 juga telah mengemukakan soalan bercapah atau aras tinggi. Sebanyak enam soalan aras

analisis (8.2%), satu soalan aras sintesis dan 4 soalan aras penilaian (5.5%) telah dikemukakan oleh Guru 2.

Berdasarkan dapatan kajian ini, didapati kedua-dua peserta kajian lebih banyak menggunakan soalan bertumpu, iaitu aras pengetahuan dan kefahaman. Soalan-soalan bercapah atau pada aras tinggi sangat kurang diajukan kepada pelajar oleh kedua-dua guru. Secara keseluruhan, tidak terdapat perbezaan yang sangat besar dalam menggunakan aras soalan kognitif Bloom atau bentuk soalan yang dikemukakan oleh kedua-dua peserta kajian.

Jadual 4. Kekerapan penggunaan enam aras soalan kognitif Bloom dan bentuk soalan Wilen oleh guru Bahasa Melayu

Aras Soalan			Guru 1		Guru 2		Peratus Keseluruhan
Bentuk	Tahap	Aras	F	%	F	%	
Bertumpu/ berpusat	Pengetahuan	Rendah	33	41.3	21	28.7	35.0
	Kefahaman	Tinggi	30	37.5	27	36.9	37.2
	Aplikasi		7	8.8	7	9.6	9.2
Bercapah	Analisis	Rendah	6	7.5	6	8.2	7.9
	Sintesis	Tinggi	3	3.8	1	1.4	2.6
	Penilaian		2	2.5	4	5.5	4.0

Dapatan soalan kajian 4: Adakah terdapat perbezaan lingkaran soalan yang kerap digunakan semasa proses P&P Bahasa Melayu berdasarkan tempoh pengalaman mengajar?

Jadual 5 menunjukkan kekerapan lingkaran soalan yang kerap digunakan oleh peserta kajian. Guru 1 telah mengajukan 70 soalan (87.8%) yang bertumpu pada tajuk yang diajar. Sebanyak tujuh soalan (8.8%) yang mengaitkan tajuk dan individu telah dikemukakan oleh Guru 1. Guru 1 juga telah mengemukakan sebanyak tiga soalan (3.75%) yang mengaitkan tajuk dan persekitaran. Contoh-contoh soalan lingkaran yang ditanya Guru 1 adalah seperti berikut:

1. Apa yang ibu bapa bimbangkan? (Guru 1)
2. Sebutkan peranan siapa yang menarik minat remaja menyertai PLKN? (Guru 1)

Bagi Guru 2 pula, didapati mengajukan 55 soalan (75.3%) yang memfokuskan tajuk yang dipelajari pada hari tersebut. Guru 2 juga menyoal pelajar dengan mengaitkan tajuk dan diri pelajar itu sendiri. Sebanyak lapan soalan (10.9%) telah dikemukakan. Beliau juga mengemukakan soalan yang mengaitkan tajuk dan persekitaran. Contoh-contoh soalan lingkaran yang dikemukakan oleh Guru adalah seperti berikut :

1. Bagaimana sambutan perayaan seperti hari raya boleh memupuk semangat kejiranan setempat? (Guru 2)
2. Apa kerajaan patut buat? (Guru 2)

Berdasarkan kedua-dua guru yang dikaji, didapati guru Bahasa Melayu lebih banyak mengemukakan soalan yang menumpukan tajuk yang dipelajari. Peratusan bagi lingkaran soalan yang berkisar pada tajuk ialah 81.4 peratus. Ini menunjukkan bahawa antara kedua-duanya (guru dan tajuk) tidak menunjukkan perbezaan yang sangat ketara. Begitu juga lingkaran soalan yang mengaitkan tajuk dan individu. Peratusan bagi lingkaran soalan individu ialah 9.9 peratus dan lingkaran soalan persekitaran ialah 3.24 peratus. Kedua-dua guru mengemukakan jumlah soalan yang sedikit yang memfokuskan lingkaran soalan individu dan persekitaran. Lingkaran soalan individu dan persekitaran lebih banyak ditanya pada tajuk Rumusan berbanding dengan tajuk Komsas.

Jadual 5. Kekerapan penggunaan lingkaran soalan oleh guru Bahasa Melayu

Lingkaran Soalan	Guru 1		Guru 2		Peratus Keseluruhan
	F	%	F	%	
Tajuk	70	87.5	55	75.3	81.4
Individu	7	8.8	8	10.9	9.9
Persekitaran	3	3.75	2	2.73	3.24

PERBINCANGAN DAPATAN KAJIAN

Tujuan utama kajian ini dijalankan adalah untuk melihat penggunaan teknik penyoalan dalam kalangan guru Bahasa Melayu. Untuk menjawab soalan kajian, seramai dua orang guru Bahasa Melayu dijadikan peserta kajian. Guru Bahasa Melayu akan diperhatikan semasa P&P.

Kekerapan Menyoal Guru Bahasa Melayu dan Penglibatan Pelajar

Secara keseluruhan, penggunaan penyoalan dalam kalangan guru yang dikaji adalah pada tahap yang sangat kerap. Tidak terdapat perbezaan yang ketara antara guru yang dikaji dengan kekerapan penggunaan penyoalan berdasarkan tempoh pengalaman mengajar. Dapatan ini berbeza dengan dapatan Waheedawati (2003) yang mendapati terdapat perbezaan min yang signifikan antara kekerapan penggunaan penyoalan guru dengan tempoh pengalaman mengajar guru. Berdasarkan dapatan tersebut juga, pengkaji telah mengenal pasti sebab-sebab yang mempengaruhi penggunaan penyoalan dalam kalangan guru tersebut.

Kajian ini mendapati kedua-dua guru banyak mengajukan soalan kepada pelajar-pelajar sepanjang sesi P&P. Guru-guru kerap bertanya soalan kepada pelajar untuk menguji pengetahuan dan kefahaman tentang tajuk yang dipelajari. Dapatan kajian ini sama dengan dapatan Roselan (2001) yang mendapati guru mengemukakan banyak soalan kerana semakin banyak reaksi pelajar diperolehi, semakin jelas akan status kefahaman pelajar tentang kandungan pelajaran. Pengkaji mendapati sepanjang pemerhatian, soalan-soalan lebih banyak dikemukakan dalam tajuk Komponen Kesusasteraan Komsas berbanding tajuk Rumusan. Hal ini kerana dalam tajuk Komsas,

penggunaan lebih kerap soalan yang diajukan oleh guru adalah untuk menguji daya ingatan dan kefahaman pelajar. Soalan-soalan yang menguji daya ingatan dan kefahaman pelajar dalam tajuk Komsas memang mendapat reaksi yang positif dan lebih banyak. Selain daripada itu, pelajar-pelajar juga telah bersedia dengan nota masing-masing dan kertas pembentangan di papan putih. Pelajar boleh merujuk nota dan kertas pembentangan yang ditampal untuk memberikan jawapan kepada soalan-soalan guru.

Kajian juga mendapati guru-guru yang dikaji menguasai aktiviti penyoalan dalam sesi P&P. Hanya 4.7 peratus aktiviti yang menggalakkan pelajar menyoal dan 2.6 peratus pelajar menyoal di dalam kelas. Keadaan ini tidak mencapai tujuan soalan dan penyoalan yang dikemukakan oleh Kementerian Pelajaran Malaysia (2002) yang menggalakkan penglibatan yang aktif dalam P&P dan perkongsiaan idea antara guru dan pelajar. Pengkaji mendapati walaupun guru sudah menggalakkan pelajar bertanya, respon yang diberikan oleh pelajar sangat kurang. Guru-guru didapati hanya menggalakkan pelajar menyoal dengan soalan seperti "*Ada apa-apa pertanyaan?*" (Guru 2) atau "*Ada apa-apa soalan kepada pembentang?*" (Guru 2). Pelajar tidak mengambil bahagian yang aktif walaupun guru sudah memberikan ruang kepada mereka untuk berinteraksi lisan.

Dapatan kajian yang memperlihatkan penglibatan pelajar yang kurang ini sama dengan dapatan Seman (2005) yang mendapati interaksi lisan berlaku apabila pelajar menjawab soalan guru ataupun apabila diarahkan oleh guru. Kajian Waheedawati (2003) mendapati pola interaksi pelajar-pelajar atau pelajar-guru juga sangat kurang berlaku. Kajian juga mendapati guru Bahasa Melayu jarang meminta pelajar bertanya kepada pelajar yang lain walaupun terdapat kumpulan pelajar yang membuat pembentangan tentang tajuk pada hari tersebut. Aktiviti penyoalan lebih banyak dikawal oleh guru BM.

Kemahiran Penyoalan Guru Bahasa Melayu

Perbincangan seterusnya adalah tentang tinjauan terhadap kemahiran penyoalan guru. Davies (2000) berpendapat teknik penyoalan merupakan satu keperluan dalam proses P&P. Penyoalan akan memotivasikan pelajar, menggalakkan pelajar berfikir dan mendapat respon yang baik daripada pelajar. Pengkaji juga mendapati, walaupun kedua-dua guru mempunyai tempoh pengalaman mengajar yang berbeza, penggunaan kemahiran penyoalan tidak menunjukkan perbezaan yang ketara antara satu sama lain. Dapatan kajian telah menunjukkan bahawa terdapat beberapa komponen kemahiran penyoalan yang telah diaplikasikan dengan baik oleh guru-guru. Sebagai contoh kemahiran penyoalan seperti pembentukan soalan yang jelas dan tepat dilaksanakan dengan baik oleh guru semasa menyoal pelajar. Pelajar dapat menjawab soalan guru dengan segera dan mudah sepanjang pemerhatian di dalam kelas. Hal ini kerana guru-guru mengaplikasikan kemahiran hentian sebentar yang memberi peluang kepada pelajar untuk berfikir dan merujuk nota yang telah dibuat oleh mereka. Sepanjang pemerhatian, peserta kajian memanggil nama pelajar sama ada yang cemerlang ataupun yang lemah pencapaiannya dan sama ada lelaki atau perempuan. Setiap

jawapan yang diberikan oleh pelajar-pelajar dilayan dengan baik sama ada dengan memberikan pujian atau membantu pelajar tersebut.

Dapatan kajian juga telah menunjukkan terdapat beberapa komponen kemahiran penyoalan yang terabai dalam proses pengajaran dan pembelajaran yang ketara. Dapatan ini sama dengan dapatan kajian Waheedawati (2003), Muhundhan (2002) dan Maimunah (1997) yang menunjukkan aktiviti penyoalan guru lebih dikuasai oleh guru. Beberapa komponen kemahiran penyoalan ini kurang diberikan penekanan oleh peserta kajian. Dapatan kajian menunjukkan komponen kemahiran penyoalan yang ketara terabai ialah menggalakkan pelajar menyoal, pelajar menyoal, memberi petunjuk dan mencungkil fikiran. Sepanjang pemerhatian yang dilakukan, hanya terdapat dua soalan yang dikemukakan oleh pelajar terhadap guru Bahasa Melayu (peserta kajian ini). Walaupun pelajar-pelajar ini terdiri daripada pelajar pintar, nampaknya guru-guru Bahasa Melayu tidak mengambil peluang yang sebaik-baiknya untuk mencungkil fikiran pelajar dan pelajar-pelajar ini sangat kurang bersoal jawab dengan guru atau dengan pelajar yang lain.

Dalam hal ini, guru cuba untuk mencungkil fikiran pelajar untuk mendapatkan jawapan yang lebih terperinci dan meluas, jika mendapati jawapan pelajar masih tidak menepati kehendak guru. Sebagai contoh soalan yang mencungkil fikiran pelajar hanya berbentuk pendek sahaja seperti '*contohnya?*', '*Yang kedua ialah?*', '*contoh lain?*' dan '*keperitan perang?*' Dapatan ini selaras dengan dapatan Muhundhan (2002) yang menunjukkan guru hanya menggunakan soalan yang berbentuk '*apa*' dan soalan yang mengkehendaki jawapan '*ya*' atau '*tidak*'. Hal ini menyebabkan guru tidak mencungkil fikiran pelajar sepenuhnya dan ditambah lagi dengan latar belakang pelajar yang berprestasi rendah.

Bagi pelajar-pelajar yang mempunyai latar belakang akademik yang cemerlang, soalan-soalan beraras tinggi kurang diajukan menyebabkan jawapan yang memerlukan aras pemikiran yang tinggi tidak diperoleh daripada pelajar. Soalan-soalan guru hanya tertumpu pada bentuk '*Huraikan*' atau '*Berikan contoh*'. Jawapan ini boleh diberikan oleh pelajar dengan merujuk nota atau menggunakan daya ingatan mereka sahaja. Soalan lisan berbentuk penilaian seperti '*Berikan pendapat anda*' sangat kurang diajukan kepada pelajar khususnya dalam tajuk Komsas. Dalam kajian ini, guru menggunakan kemahiran penyoalan untuk mencungkil fikiran pelajar, pelajar akan memberikan respon yang lebih kepada soalan guru terutamanya pada soalan yang beraras kognitif tinggi.

Kesimpulannya, kemahiran penyoalan yang terabai oleh guru Bahasa Melayu di dalam kelas turut ditemui dalam kajian ini. Guru Bahasa Melayu kurang menggunakan kemahiran penyoalan seperti kemahiran memberi petunjuk, mencungkil fikiran menggalakkan pelajar menyoal atau pelajar menyoal. Hal ini akan memberi kesan kepada pelajar seperti:

1. Pelajar tidak menggunakan kemahiran berfikir secara optimum.
2. Pelajar tidak mendapat kemahiran mengemukakan soalan kepada guru atau rakan-rakan.
3. Pelajar akan mengambil sikap berdiam diri kerana bimbang, tidak yakin diri dan malu.

Aras Kognitif Bloom

Berdasarkan dapatan kajian, kebanyakan soalan yang dikemukakan oleh guru Bahasa Melayu adalah tertumpu pada aras rendah, iaitu pengetahuan dan kefahaman sahaja. Min bagi soalan aras pengetahuan ialah 35 peratus dan soalan aras kefahaman ialah 37.2 peratus. Hasil kajian ini menyokong dapatan kajian Seman (2005), Waheedawati (2003), Muhundhan (2002) dan Roselan (2001) yang menunjukkan guru memang banyak menggunakan soalan aras rendah. Kajian Seman (2005) juga menunjukkan guru tidak menggunakan soalan aras tinggi. Kebanyakan soalan aras rendah yang diajukan oleh guru dapat dijawab oleh pelajar tanpa perlu berfikir panjang. Guru Bahasa Melayu didapati kurang mengemukakan soalan beraras tinggi dalam menguji kemahiran berfikir pelajar.

Kebanyakan soalan yang diajukan oleh guru-guru tersebut hanya memerlukan pelajar mengingat semula pelajaran yang lepas. Dapatan kajian Seman (2005) dan Roselan (2001) mendapati interaksi lisan yang berlaku di dalam kelas seperti penggunaan penyoalan guru menunjukkan guru lebih banyak bertanya soalan pada aras rendah. Pengkaji mendapati, walaupun pengajaran guru berpusatkan pelajar, guru tidak menggunakan peluang sebaik-baiknya untuk mengajukan soalan beraras tinggi. Walaupun kumpulan pembentang telah menyediakan bahan pembentangan, kumpulan pembentang hanya menerangkan semula bahan tersebut kepada guru dan pelajar lain. Soalan-soalan guru hanya berfokus pada bahan pembentangan pelajar untuk menguji kefahaman pembentang dan pelajar lain. Guru tidak mengambil peluang yang sepenuhnya untuk menguji kemahiran berfikir aras tinggi pelajar dengan menanyakan soalan yang tidak bergantung pada bahan pembentangan. Pelajar-pelajar yang mendengar pembentangan juga tidak mengambil peluang yang ada untuk bersoal jawab soalan aras tinggi.

Kajian juga mendapati guru-guru lebih banyak menguasai aktiviti penyoalan sama ada kepada para pembentang atau pelajar yang mendengar pembentangan. Walaupun Guru 1 mempunyai pengalaman mengajar yang lebih lama daripada Guru 2, kedua-duanya tidak menunjukkan perbezaan yang amat besar. Kedua-dua guru didapati lebih banyak menggunakan soalan aras rendah. Dapatan ini berbeza dengan dapatan Waheedawati (2003) yang mendapati terdapat perbezaan penggunaan aras soalan dalam kalangan guru Sejarah berdasarkan tempoh pengalaman mengajar. Dalam hal ini, Rajendran (2000) telah mencadangkan guru menggunakan soalan terbuka yang memberi peluang kepada pelajar untuk mengkaji sesuatu isu secara mendalam. Soalan terbuka tidak mengongkong pemikiran pelajar kerana ia akan mengembangkan daya fikir pelajar berbanding dengan soalan pelbagai pilihan.

Guru-guru lebih banyak menggunakan soalan aras tinggi pada tajuk Rumusan berbanding dengan tajuk Komsas. Pengkaji mendapati guru-guru kurang menggunakan peluang untuk menyoal pelajar seperti membuat penilaian pada tajuk ini. Rajendran (2000) berpendapat, Komsas menawarkan pelbagai peluang kepada guru untuk mewujudkan wacana menyelesaikan masalah, membuat keputusan, membuat inferens, mencadangkan idea baru dan menilai sesuatu tindakan. Beliau berpendapat kesemua aktiviti ini mempunyai kemahiran yang tinggi.

Berdasarkan perbincangan, dapat dirumuskan bahawa guru-guru kerap menggunakan soalan aras kognitif Bloom. Soalan yang menguji tahap pengetahuan dan kefahaman lebih banyak digunakan seperti yang ditemui oleh pengkaji. Kekekapan guru menggunakan aras soalan pengetahuan dan kefahaman memberi kesan yang positif kepada guru dan pelajar. Antaranya ialah P&P guru menjadi aktif kerana pelajar diuji dengan soalan yang menguji ingatan mereka terhadap pelajaran yang lepas atau jawapan boleh dirujuk di dalam buku dan guru pula dapat membantu pelajar mengingat fakta yang telah dibincangkan.

Lingkaran Soalan

Dapatan kajian telah menunjukkan kedua-dua guru Bahasa Melayu lebih banyak menggunakan lingkaran soalan yang berkaitan dengan tajuk yang dipelajari sahaja berbanding dengan lingkaran soalan yang dikaitkan dengan individu atau persekitaran. Terdapat perbezaan yang sedikit lingkaran soalan yang berkaitan dengan tajuk. Guru 1 lebih banyak menekan penggunaan soalan yang berkaitan dengan tajuk berbanding dengan Guru 2. Pengkaji berpendapat, penekanan ini adalah menjurus soalan-soalan yang menekankan peperiksaan. Hal ini bermakna semakin banyak lingkaran soalan yang berkaitan dengan tajuk dikemukakan, guru dapat memastikan pelajar mengingat dan memahami pelajaran yang lepas.

Menurut Maimunah (1997) menjelaskan bahawa pelajar-pelajar akan menjadi pemikir yang produktif jika mereka dilibatkan dengan situasi hidup sebenar. Antara matlamat penggunaan lingkaran soalan adalah untuk melibatkan pelajar secara aktif dalam penyoalan begini. Dapatan kajian juga mendapati kedua-dua guru kurang merangsang pelajar dengan menanyakan lingkaran soalan individu dan persekitaran dalam tajuk Komsas berbanding dengan tajuk Rumusan. Berdasarkan temu bual yang dijalankan, bentuk soalan yang dikemukakan oleh guru juga bergantung pada bahan yang digunakan oleh guru dalam P&P.

Berdasarkan perbincangan, secara keseluruhan terdapat sedikit perbezaan bagi penggunaan lingkaran soalan yang berkaitan dengan tajuk. Penumpuan yang lebih diberikan oleh guru dalam penggunaan lingkaran soalan yang mempunyai kaitan dengan tajuk. Dua bentuk lingkaran soalan yang lain jarang digunakan oleh Guru 1 dan Guru 2. Penggunaan yang kurang ini akan memberikan kesan kepada beberapa perkara berikut seperti yang ditemui oleh pengkaji:

1. Pelajar tidak mengaitkan tajuk yang dipelajari dengan diri sendiri.
2. Pelajar kurang menghayati Komsas.
3. Pelajar hanya memproses jawapan untuk menjawab soalan peperiksaan.

KESIMPULAN

Kajian ini menunjukkan penyoalan merupakan proses yang penting dalam proses P&P guru Bahasa Melayu. Dapatan kajian merumuskan guru-guru kerap menggunakan penyoalan, mengaplikasikan kemahiran penyoalan, aras soalan dan lingkaran soalan. Namun, terdapat juga penggunaan aspek-aspek kemahiran penyoalan, aras soalan dan

lingkaran terabai dan kurang diberikan penekanan oleh guru-guru. Dapatan kajian yang dihuraikan memberikan implikasi dalam beberapa aspek dalam aktiviti penyoalan lisan guru semasa proses P&P. Saranan yang dikemukakan juga harus diberi perhatian, agar terdapat peningkatan dalam memperkasakan pengajaran guru dan mengembangkan pemikiran pelajar supaya pembelajaran mereka menjadi lebih bermakna serta meningkatkan kecemerlangan mereka dalam pencapaian Bahasa Melayu.

RUJUKAN

- Balakrishnan a/I Govinthasamy. (2002). Penilaian pelaksanaan kemahiran berfikir secara kreatif dan kritis (KBKK) dalam mata pelajaran Sejarah KBSM tingkatan 4: Satu kajian kes di Daerah Tampin dan Rembau Negeri Sembilan. Kertas Projek Sarjana Pendidikan, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Davies, Ivor K. (2000). *Instructional technique*. Indiana: Indiana University Press.
- M. Mojibur Rahman. (2010). Teaching oral communication skills: A task based approach. *ESP World Issue*, 1 (27): 1-11. <http://www.esp.world.info> (29 April 2010).
- Maimunah Md. Aji. (1997). Penggunaan penyoalan di dalam bilik darjah oleh guru-guru pelatih Maktab Perguruan Islam. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Merriam, Sharan B. (2002). *Qualitative research in practice: Example for discussion and analysis*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mohd. Majid Konting. (2000). *Kaedah penyelidikan pendidikan*. Edisi Ke-5. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Muhundhan a/I Mayappan. (2002). Aplikasi kemahiran berfikir melalui kaedah penyoalan oleh guru dalam pengajaran mata pelajaran Ekonomi Asas: Satu kajian kes. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Nazrulhaiza Mohd. Zabid. (2003). Teknik penyoalan dalam pengajaran Sejarah. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Omardin Ashaari. (1999). *Pengajaran kreatif untuk pembelajaran aktif*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Rajendran, N.S. (2000). Kesusasteraan sebagai wahana mengajar kemahiran berfikir aras tinggi. Prosiding Seminar Kebangsaan Penyelidikan dan Pembangunan Dalam Pendidikan 2000: Penyelidikan ke Arah Inovasi dalam Pedagogi, 201-210.
- Roselan Baki. (2001). Interaksi lisan dalam pengajaran penulisan Bahasa Melayu. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Seman Salleh. (2005). Interaksi lisan dalam pengajaran dan pembelajaran komponen Kesusasteraan Melayu (Komsas) dalam mata pelajaran Bahasa Melayu. Tesis Doktor Falsafah. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Waheedawati Wahap. (2003). Penggunaan penyoalan lisan dalam kalangan guru Sejarah di sekitar bandar Sibul. Kertas Projek Sarjana Pendidikan. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.

Wilén, W.W. (Eds.). (1992). *Questions, questioning techniques and effective teaching*. Washington D.C: National Education Association.

Maklumat lanjut, boleh hubungi:
Profesor Madya Dr. Zamri Mahamod
Fakulti Pendidikan
Universiti Kebangsaan Malaysia
d-zam@ukm.my